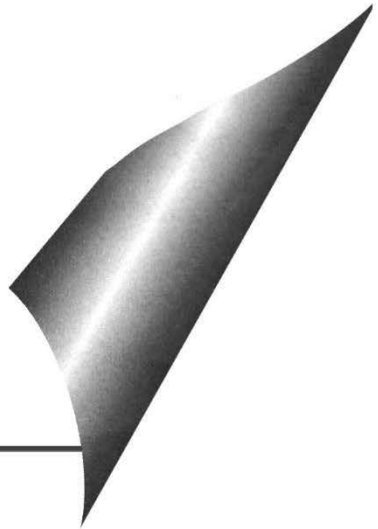

HET SPYCKERTJE

Jaargang 38
nummer 2
september 2023

**Jaargang 38
nummer 2
september 2023**

Het Spyckertje

Aan dit nummer werkten mee:

- **Rudi Smout**
- **Frans Schrauwen**
- **Thomas Dekkers**
- **Jan Suykerbuyk**
- **Etienne Van Thillo**

**Vormgeving:
Jos Hertogs**

Oproep:

Wij versturen al heel wat Spyckertjes digitaal. Wil u 't Spyckertje ook digitaal krijgen ? Graag!

Stuur je emailadres naar jan.suykerbuyk@telenet.be en je vindt ons tijdschriftje in je mailbox.

Beste heemkundeliefhebbers,

Wist je dat duelleren in ons land niet is toegestaan? Rudi Smout beschrijft in dit Spyckertje hoe een prins van Trinidad en journalisten in Essen de grens overstaken om in Nederland een tweegevecht te gaan uitvechten. Dezelfde auteur staat stil bij de viering van 75 jaar België. Het feest werd opgevrolijkt met een stoet en wie zijn huis mooi versierde, kon daar enkele franken mee verdienen.

Thomas Dekkers maakte op Tweede Paasdag, bij de presentatie van het jaarboek *De Spycker*, de vergelijking van de aanpak van besmettelijke ziekten doorheen de geschiedenis. Voor wie er toen niet was: hij komt er in dit Spyckertje graag op terug.

Etienne Van Thillo bezorgde ons een artikel over zijn grootvader. Het verscheen vorige eeuw in het tijdschrift *Het Spoor van de NMBS*. Het gaat over het laden en lossen aan het station goed zestig jaar geleden.

Misschien is jullie opgevallen dat dit nummer niet meer gelay-out werd door Johan Vandenbroeke. Hij heeft besloten het stokje door te geven. Wij willen hem dan ook bedanken voor al het geleverde werk. Bedankt Johan! Jos Hertogs zal zijn taak overnemen.

In de volgende *De Spycker* verschijnen over Guy Van den Broek en Elly De Bruijn uitgebreide in memoriams. Veel leesgenot.

Frans Schrauwen,
Voorzitter

Jan Suykerbuyk,
Redactie 't Spyckertje

Duelleren net over de grens

Sinds de aanleg van het spoor naar Essen zijn al heel veel mensen met de trein naar onze grensgemeente gereden. Een aantal personen in het vierde kwart van de 19de eeuw gebruikten Essen als eindstation voor een wel een zeer speciale reden. Zij wilden immers net over de grens een duel gaan uitvechten...

Wat is een duel?

Een duel was een gevecht om de eer tussen twee mannen. Beiden personen moesten instemmen met dat gevecht en men besprak samen de regels en het wapen. In sommige kringen was het laf of eerloos om een bepaald onrecht of belediging niet door een duel uit te vechten. In West-Europa vonden regelmatig duels plaats tot aan het begin van de 20ste eeuw.

In 1841 kwam er in België een strafrechterlijke regeling voor tweegevechten. Daarvoor kwamen de duellisten die iemand verwondden of doden daar straffeloos mee weg. Vonden daarom de duels vanaf dat jaar steeds meer net over de grens in Nederland plaats?

Duel tussen 2 perscollega's

Op 6 juli 1875 spoorden zeven Fransmannen van Antwerpen naar Essen. Na hun aankomst rond 20 uur gingen ze snel de grens over. Daar namen in een duel twee redacteurs het tegen elkaar op. De ene was verbonden aan 'Le Figaro', de andere aan 'La Presse'. Het wapen dat ze hadden gekozen was de degen. "Een hunner werd aan den bovenarm licht gekwetst, welke wonde aanstonds door een derden heer, vermoedelijk den dokter, verbonden werd." Rond 22 uur namen ze in Essen al weer de trein naar Antwerpen. En daarmee was voor hen de kous af.

Verijdeld duel

In de zomer van 1882 was het opnieuw prijs. Aurelien Scholle en James Harden-Hickey stapten op 22 juli 1882 in Essen uit de trein om op Nederlands grondgebied een duel uit te gaan vechten. James Harden-Hickey (°San Francisco 8.12.1854 +El Paso 9.2.1898) was niet de eerste de beste. Hij was naast baron ook een Frans-Amerikaans schrijver die zich tot soevereine prins van Trinidad liet uitroepen. Hij werd door de Britten van zijn troon gestoten en pleegde in 1898 zelfmoord in ballingschap. Maar voor dit alles zou hij net buiten Essen nog een duel uitvechten met de heer Scholle. Hun drie vorige pogingen waren op een sisser uitgedraaid. Maar ook nu stak de Nederlandse politie er een stokje voor door hun twee vlijmscherpe degens op tijd in beslag te nemen.

Samen dineren in hotel Claessens

Via Essen gingen de heer Drumont van 'La Libre Parole' en Parijzenaar d'Elva in de zomer van 1894 de grens over om op Nederlands grondgebied een duel aan te gaan.

*Fig.1.: Postkaart van het Hotel Claessens tegenover het station
(foto: Heemkundige Kring Essen)*

“Ieder van beide heeren reed in een rijtuig waarin mede twee getuigen en een dokter, in de richting van Seppe. Twee redacteurs van ‘L’Etoile Belge’ volgden hen. De wachtmeester der maréchaussées, hiervan onderricht, vertrok met twee manschappen in de richting, waarin de rijtuigen zich hadden begeven. Toen de politie op de plaats kwam, was het duel reeds geëindigd: de heeren sprongen weder in hun rijtuigen en verwijderden zich in de richting van België. Een met bloed bevlekte lap en eene flesch, welke door hen waren achtergelaten, werden in beslag genomen. De degens zijn op eenigen afstand door een voorbijganger gevonden en ter beschikking van de politie gesteld. De Heer Drumond is in het linkerbeen geraakt. Indien de Heer Delva (noot: d’Elva) den degenstoot niet had afgeweerd, zou de ander hem den degen in de volle borst hebben gestooten.”

Vooraleer met de trein naar Brussel te sporen, dineerden beide heren met hun gevolg nog uitgebreid in het Essense Hotel Claessens tegenover het Essense station! Hun eer was immers gered...

Rudi Smout

500 jaar epidemieën in Essen: van de Pest tot Corona

Een voorstelling op Paasmaandag

De Spycker van '23 bracht de lezer het sluitstuk van de reeks over de impact van Corona op onze gemeente. In combinatie met een tweede artikeltje over de gevolgen van een 18^e eeuwse dysenterie-epidemie maakten we daarom op Paasmaandag de vergelijking over de aanpak van besmettelijke ziektes doorheen de geschiedenis van onze gemeente. Vrij snel bleek dat er de voorbije 500 jaar weinig veranderd is. Samen met de aanwezigen keken we in de raadzaal van het gemeentehuis naar de uitbraken van de Pest in de 16^e en 17^e eeuw, Dysenterie in de jaren 1749-1750 en de recente COVID-pandemie en stipten enkele opvallende gelijkenissen aan.

Fig.1: De vier apocalyptische ruiters, Adriaen Collaert, 1585 (www.rijksmuseum.nl)

Niks nieuws onder de zon

Een eerste vaststelling was de reflex na een ziekte-uitbraak om te weten waar epidemie vandaan kwam. Steevast zocht men de oorzaak buiten de eigen gemeenschap. De Pest was de ‘Gave Gods’, een straf voor het zondige leven dat onze voorouders leidden. Was er bovendien een zichtbare Joodse gemeenschap in de buurt dan kon men de bovennatuurlijke verklaring terzijde schuiven: Joden zouden wel aan de basis liggen van deze epidemie. Voor Dysenterie gold eenzelfde patroon: deze ziekte werd de “Soldatenziekte” genoemd. Hoewel de uitbraak een complex samenspel was van droogte, hygiëne en het contact met de dysenterie-bacil waren het de soldaten die met de nek werden gekeken. COVID zag tenslotte eenzelfde houding: niet enkel was de ziekte duidelijk afkomstig uit China, ze was bovendien een uit de hand gelopen experiment uit een labo in Wuhan. Sommige mensen meenden zelfs dat het een elitaire samenzwering was om onze maatschappij te hervormen. Kortom: epidemieën worden sinds mensenheugnis aanzien als iets dat een gemeenschap overkomt door toedoen van ‘een ander’.

Overheden in actie

Wat de oorzaak ook mocht zijn, wanneer de mortaliteit toenam, schoot de overheid in actie. Al 5 eeuwen lang moeten de beleidsmakers een moeilijke balans vinden tussen het zo min mogelijk ontwrichten van de (lokale) economie en het beperken van de sterfgevallen. De Belgische overheid moest zo de voorbije jaren beslissen welke sectoren mochten openblijven, of take away mogelijk moest zijn voor de horeca en welke winkels hun klanten onverminderd konden blijven bedienen. De impact van een epidemie op de lokale ondernemers was vroeger zeker niet minder. Zo schreef Cornelis Backers, de Essense molenaar, in 1604 tijdens een uitbraak van de pest naar de abdij van Tongerlo. Hij kreeg nog amper klanten over de vloer en zag zijn inkomsten per dag dalen. Het was voor hem dan ook nog amper mogelijk om de kost te verdienen en zijn pacht te voldoen, waarbij tot overmaat van ramp de abdij recent een tweede molen had geopend.

“De oorzaak (dat ick mijn pacht niet kan betalen) is enerzijds de Gave Godts of haastelijke ziekte die God almachtig door onze grote en zware zonden die wijlieden altesamen op deze wereld gedaan en gezondigd hebben (en ik verklaar niettemin de gave Gods door onze zonden en onnozelheid ten goede te nemen, want het blijft de almachtige heer blijkbaar deze te zenden) en anderzijds de watermolen die is opgericht op Borteldonk onder Roosendaal zodat ik geen voer meer te malen krijg van Nispen, Borteldonk, Rietgoor en Huybergen.”

Feitelijk vroeg Cornelis niets anders dan de recente Corona-steun waar ondernemers op mochten rekenen. Opnieuw niets nieuws onder de zon met andere woorden.

Lockdowns en quarantainemaatregelen

Eenmaal een plan van maatregelen uitgetekend, moest de circulatie van de ziektes zo snel mogelijk beperkt worden. De recente lockdowns en contact-tracing liggen nog vers in ons geheugen, maar wist u dat deze maatregelen niet wezenlijk verschillen van de ingrepen tijdens Pest- en dysenterie-uitbraken? In het 17^e eeuwse Roosendaal moesten gezinnen waar een Pest-slachtoffer woonde bijvoorbeeld een bos stro *“ter lengte van een elle ende dicte van een mans been met drije banden gebonden”* boven de deur hangen. Begaven ze zich op straat dan moesten zij een witte stok bij zich dragen, ten teken dat zij dragen van de ziekte konden zijn. Iets minder complex dan een COVID-tracing-app, maar net zo duidelijk. Mensen uit een getroffen huis kwamen mochten op straat bovendien geen praatje slaan, zich niet onder het volk begeven in kerken, herbergen, markten,... Ook de openbare putten waren verboden terrein: om aan water te komen moesten zij lege emmers voor de deur zetten, die door de onbesmette buurtbewoners dan gevuld werden. Weinig verschil met de boodschappen die Essenaren de voorbije jaren voor hun door COVID-getroffen burens haalden.

Ook midden 18^e eeuw troffen de schepenen van Essen en Kalmthout gelijkaardige maatregelen, waarbij het personen uit *‘geïnfecteerde huizen’* *verboden was om te ‘coomen bij andere personen die niet geïnfecteerd zijne, te comen ter kercke of hun kinderen ter schoole te laeten gaen’*.

Leefde men dit niet na, dan liep met een groot risico: *‘een geheele gemeijnte soude connen werden bedorven’!* Om de regels bij iedereen duidelijk te maken waren er vroeger geen persconferenties, maar deze werden op zondag in de kerk omgeroepen. Een geldig excuus om deze niet na te leven had men in een quasi volledig Christelijke maatschappij dus niet. Een gezin kon pas uit quarantaine komen eenmaal het huis *‘voldoende gesuivert’* was en er dus geen zieken meer waren. De tijdsspanne hiervoor was bepaald op *‘ses weken’*. Werden leden van een besmet gezin tijdens die periode buiten de deur betrapt dan werden zij beboet met 3 gulden, die rechtstreeks ten goede kwam aan de armentafel van de H. Geest. Om te voorzien in hun onderhoud mochten getroffen gezinnen een beroep doen op hun burens en naasten om *‘op hunnen naem (te) haelen of te doen haelen, coopen ofte doen coopen hun onderhoud soo verre sij des van noode souden mogen hebben, sonder nochtans te mogen comen in de huijsen vande zelfden’*.

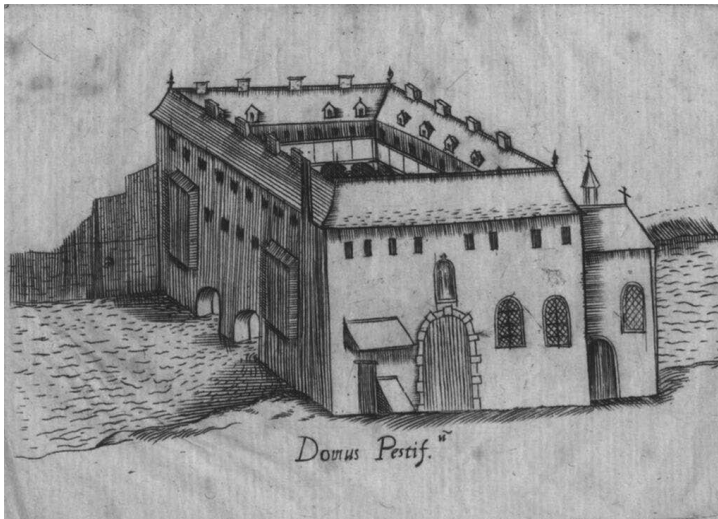

Fig.2: Het Antwerps pesthuis. (www.sosantwerpen.be)

500 jaar van hetzelfde

Klinkt allemaal niet zo erg verschillende van de COVID-maatregelen, wel? De kennis van bacillaire en virale aandoeningen is de laatste 500jaar misschien wel met rasse schreden vooruitgegaan, uiteindelijk blijft het er op aankomen dat een gemeenschap de zieken herkenbaar maakt, zoveel mogelijk afzondert en dan stilletjes wacht tot de ‘curve zich afvlakt’.

Tekenend is tenslotte ook dat doorheen 500 jaar besmettelijke ziektes we in onze streken in ons uur van nood nog steeds dezelfde Heiligen aanroepen. Sinds de 15^e eeuw richten mensen zich hier tot de Heilige Lucia in Meersel-Dreef voor alle kwalen aan de hals, ogen of in het geval van bloedingen. Ook wanneer de pest of dysenterie uitbrak maakten onze voorouders daarom de tocht naar de Meersel-Dreef om tot de Heilige Lucia te bidden en een spoedig herstel af te dwingen. En wat denk u dat Kerknet zijn lezers in volle Corona-epidemie anno 2020 aanbeval? *‘Corona of een stijve nek? Draag een rood lintje van de Heilige Lucia’.*

Thomas Dekkers

Viering van 75 jaar België in Essen in 1905

In 1905 zette België haar 75 jaar onafhankelijkheid in de schijnwerpers. Bovendien zat Leopold II dat jaar precies 40 jaar op de troon. In Luik ging van 27 april tot 6 november de Wereldtentoonstelling door om de industriële bloei van ons land en van de stad Luik in het bijzonder aan de wereld te tonen. In vele dorpen ging er een feeststoet uit. Zo ook in Essen.

We vonden drie niet al te beste foto's van deze Essense stoet en gelukkig had *Gazet Van Antwerpen* aan deze plaatselijke gebeurtenis ook enige aandacht besteed.

Essen in feeststemming

De gemeente Essen had er alles aan gedaan om voor een grote en prachtige stoet te zorgen en om de straten te laten versieren. Zo waren er geldbedragen voorzien voor de Essenaren die hun woning het best hadden versierd of verlicht. Ook de inwoners die in een kleiner huisje woonden waren niet helemaal kansloos: “Prijzen zijn nog uitgeloofd van 20 fr., 10 fr. en 5 fr. voor de versiering en verlichting van huizen, zonder of met een half verdiep”. Essen hoopte er een topdag van te maken en verwachtte heel wat volk. De aankondiging in *Gazet van Antwerpen* van 29 juli 1905 wilde alsnog de grootste twijfelaar overtuigen om die dag toch naar onze grensgemeente af te zakken met volgende slotzin: “In onze gemeente is ook goed bier, dus allen naar Esschen”. In die jaren had Essen nog zijn eigen brouwerijen zoals ‘De Roos’ aan het Heuvelplein en ‘De Ster’ in de Nieuwstraat.

Op zondag 30 juli 1905 was het zover. De feestdag kon beginnen. Voor de lokale journalist was het opvallend dat ook vele Essenaren met Nederlandse roots gewoon meevierden.

Om 13 uur verzamelden de 44 “maatschappijen” die aan de praalstoet deelnamen aan het station. Het ging dan richting oude kerk aan de grens voor een ‘Te Deum’. Het ‘te deum’ is een hymne – volledig is het trouwens ‘te deum laudamus’ (‘wij loven u God’) – dat in België onlosmakelijk verbonden is met de nationale feestdag en het Koningshuis. Nadien trok de stoet verder naar het oude gemeentehuis op het Heuvelplein. Daar stond ook het oorlogsmonument om de vijf gesneuvelden te herdenken die in Essen tijdens de Belgische onafhankelijkheidsstrijd van 1830 voor het vaderland waren gevallen.

Het verslag in Gazet van Antwerpen

“Ons schoon grensdorp heeft Zondag een onvergetelijken dag beleefd. Het feest was grootsch en schoon. Ieder was vol begeestering wanneer onze prachtstoet samengesteld uit 44 maatschappijen welke alles in het werk hadden gesteld om hem zoo luisterlijk mogelijk te maken, door het dorp trok. Al de wagens waren schoon versierd, doch er zijn er die bijzondere vermelding verdienen.”

“Door de gezworene commissie werd de eerste prijs toegekend aan de Maatschappij Ons Wintervermaak welke de verheerlijking van België's onafhankelijkheid voorstelden, een echt meesterstuk van stijl en opvatting, volgens plan en bewerking van heer De Beukelaar, van Antwerpen. De Engel der vrijheid, welke op een ruim 6 meter hooge zuil prijkte, hier der haar grondwetschild en Vaderlandschen Standaard hoog. Aan den voet der zuil vier nissen, waarin maagdekens de vier vrijheden voorstelden, verders maagdekens welke de provinciën vertegenwoordigden, en dit alles opgesmukt door bloemtuilen, waarin ruim 1500 natuurlijke rozen smaakvol ineengezet waren door den heer J. Pauwels. De groep te voet en te paard bij den wagen behoorende en de patriotten voorstellende, waren puik – en tenue – en bewapend uit dien tijd.”

Fig 1: Een krantenartikel moest iedereen warm maken voor dit feest.
(foto: archief GvA)

Fig.2: De winnende wagen voor het station.

“Den tweeden prijs behaalde de Boerengilde van Esschen, wagen en groep welke de verheerlijking van den Boerenkrijg voorstelde. Op hun wagen bemerkten wij het roode kruis en op den achtergrond de oude spreuk: Voor Autaar, heerd en Vaderland.”

“Den derden prijs de Vlugghe Mannen van Calmpthoutschen hoek, welke een juiste opvatting hadden van de strijdmacht uit dien tijd. Die groep ook was goed samengesteld.”

“In de kerk waar het plechtig Te Deum werd aangeheven, deed onze Eer. Heer Deken een korte maar krachtige toespraak. De schoolkinderen zongen het Vaderlandsch lied daar, onderweg en op de gemeentplaats. Voor het gemeentehuis deed onze heer burgemeester eene kernachtige aanspraak. Uit duizenden kelen weerklonk de roep: ‘Leve België, leve de Koning’.

Fig.3: De beste wagen vanuit een ander oogpunt.

“De versiering aan de huizen was algemeen. Heel het dorp was uitgedost in bloemen en vlaggen en ’s avonds was het een zee van licht. Aan de grens van Holland hadden de bewoners koorden gespannen en deze met Hollandsche en Belgische vlaggen behangen, voorwaar schoone beteekenis. De Hollanders welke in groot getal waren komen zien, juichten allen mede als wilden zij zeggen, dat ook uit hun hart de wrok geweken was.”

“Hier een bravo voor den heer burgemeester welke volgend jaarschrift op zijn noordergevel liet hangen, uitzierende op het Hollandsch. “Vaart vrijwel in België, gij noorderburen, oude veten zijn vergeten, laat zoo’n vrijvol leven eeuwig, eeuwig duren.” Burgemeester en tabaksfabrikant Flor Buurmans woonde in de Nieuwstraat dichtbij de grens.

Fig.4: Groep 23.

“De muziekmaatschappijen kweten zich flink van hunne taak. De prijzen voor de versiering en verlichting der huizen werden toegekend: 1. Aan de gendarmerie; 2. Kerstens, statie; 3. P. Guns; 4. Verhoeven.”

De krant van 4 augustus 1905 besloot: “Maandag avond werd het feest gesloten doore eene muziekkuitvoering op de gemeentplaats. Eere aan de inrichters van deze feest en eer aan het volk.”

Rudi Smout

Bronnen:

- Gazet van Antwerpen 29.7.1905.
- Gazet van Antwerpen 4.8.1905.

Bank sluit kantoor en schenkt zeventig jaar oud Mariabeeld aan heemkundige kring

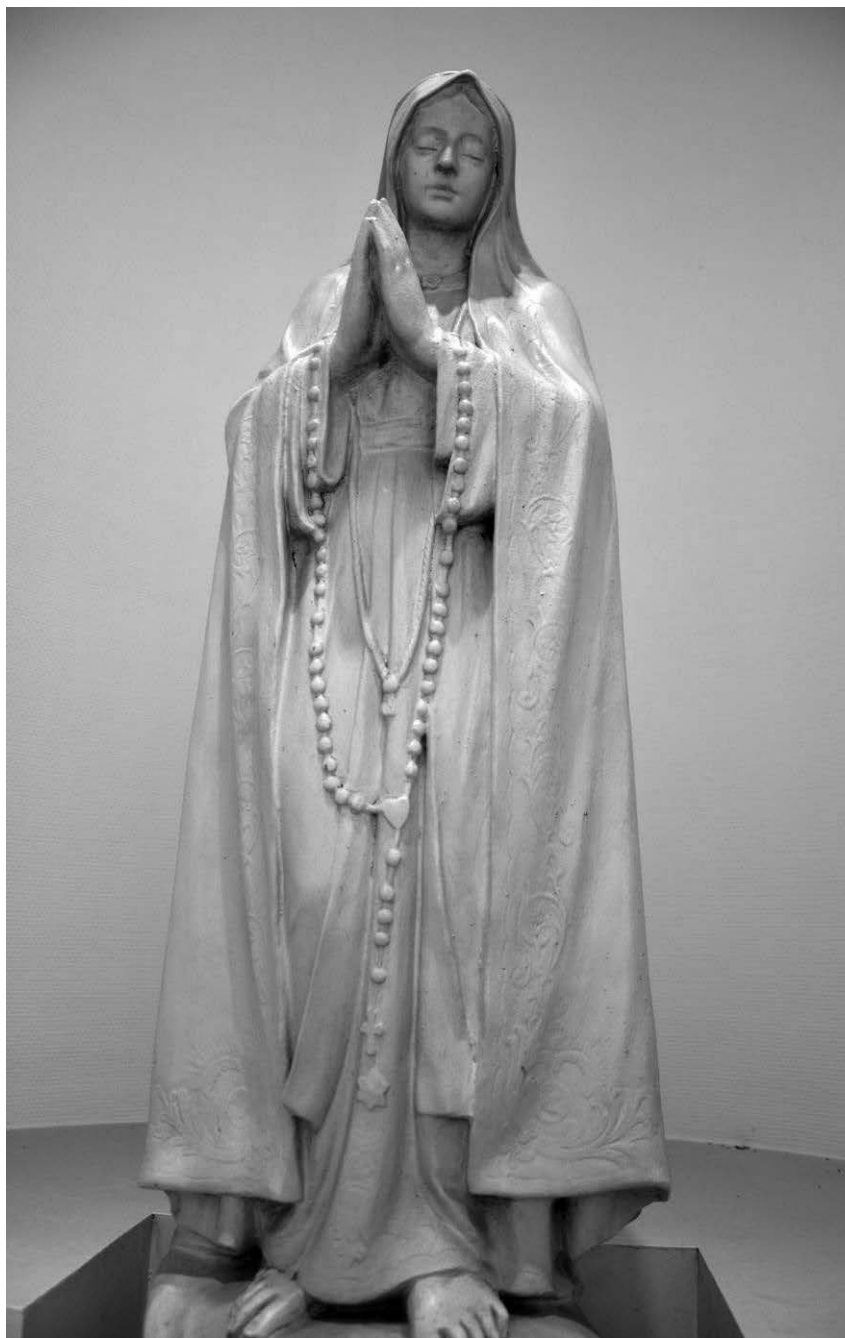
In de Gazet van Antwerpen verscheen een artikel over een speciaal Mariabeeld. We geven de tekst integraal. Rudi Smout vond enkele toepasselijke foto's bij het artikel.

Op de hoek van de Stationsstraat en de Burgemeester Kenisstraat prijkt al bijna zeventig jaar de Onze-Lieve-Vrouw van Fatima. Dat beeld schenkt BNP Parisbas Fortis, die zijn filiaal in Essen sluit, nu aan de Koninklijke Heemkundige Kring in Essen.

“Chris Nelen, Project Manager Technical Roll Out van BNP Parisbas Fortis, contacteerde onze heemkundige kring omtrent het waardevolle beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Fatima in het bankkantoor”, vertelt voorzitter Frans Schrauwen.

“Het beeld werd in december 1954 ingewijd. Het stond op de hoekgevel van de toenmalige koffiebranderij Laane, op de hoek van de Stationsstraat en de Burgemeester Kenisstraat. Later vestigde de bank er zich. Bij de bouw van het huidige kantoor verhuisde het beeld naar binnen, achter een ijzeren poort.”

“De toenmalige buurtbewoners zamelden geld in en kochten het beeld. In de verkoopakte van de toenmalige koffiebranderij werd voorzien dat het beeld behouden zou blijven op de oorspronkelijke locatie. Hier woonden onder meer de koster met zijn mannenkoor en Mine Van Sande met de zingende Sint Lutgardismeisjes. Hier smeedde Rik Smout de lantaartjes, later volgden nog Jan Peeters, Jef Goorden en Leon Van den Bergh”, weet Schrauwen.

Nieuwe locatie?

Niemand van de oorspronkelijke bewoners of initiatiefnemers is nog in leven. “Maar onze vzw wil dit bijzondere beeld graag bewaren en inschrijven op onze inventarislijst.”

De overdracht van het beeld gebeurt op dinsdag 28 februari. Daarna krijgt het beeld een tijdelijk onderkomen in de kapel van het Heemkundig museum Gerard Meeusen op de zolder van het Essense gemeentehuis. “Bedoeling is om eventueel in samenwerking met de gemeente een nieuwe stek te vinden voor Onze-Lieve-Vrouw van Fatima. Ik denk dan eventueel in de onmiddellijke omgeving aan de overkant op de hoek Stationsstraat- Rodenbachlaan.”(ella)

Suske, de lader

In 1960 verscheen in het *Het Spoor*, het maandelijks orgaan van de sociale werken van de NMBS, een artikel over Suske, de lader. De auteur van dit artikel was Raf Van Loon. Hij beschrijft op een wat nostalgische en poëtische manier en met een licht ironische ondertoon het werk van de laders en lossers in het station van Essen van zo'n 63 jaar geleden. Een wereld die zo goed als helemaal verdwenen is.

De centrale figuur is dus Heikantenaar en spoorwegman Suske, de lader ofwel Sus (Frans) Van Thillo (1897-1970) die in 1921 met Prudentia Rotthier in het huwelijk trad.

Het solidair beroep van Suske, de lader

Drie spoorwagentrains staan in het drukke grensstation broederlijk tegen elkaar aangeleund: de schouwers-, de laders- en de rangeerderskeet. En in die sober-eenvoudige keten verbroederen de mannen, de jassen en de drinkbussen, de geurende knapzakken en de keuvelende stemmen.

In de middelste keet vindt men vaak de fluwelen jas van Suske, de lader. Suske, dat klein vlot ventje met zijn flikker oogjes, zijn radde tong en zijn keurig krullende donkere snor.

Meer dan veertig dienstjaren hebben hem licht gebogen naar het grijze perron en de versjouwde goederen, en die gebogenheid is de sprekende trek in zijn kleine ladersfiguur.

's Morgens te vier uur haalt hij het hangslot van de grote buitenpoort en draait ze tot de inrit breed wenkend openstaat. Kort daarop glijdt de rode bestelwagen der Nederlandse posterijen met brede schijnwerpers over het perron en twee landen nemen met elkaar contact. De eerste trein voert een vracht briefpost mee het binnenland in.

Twee uur later remt de eerste trein uit omgekeerde richting kriepend af langsheen het perron en dient een volle pakwagen colli's te worden gelost. Dan zetten de kerels uit de drie keten zich schouder aan schouder en langs een lopende band van vlugge handen glijdt een ton goederen het perron op, waar Suske en zijn maats ze nadien met de dokkerende "bicque" komen opladen.

Camions komen weldra de poort inzwelken, razen de loskoer op en slaan er een brug met de geparkeerde spoorwagens. Straks zal Suske de gestouwde lading mee verifiëren, de zware schuifdeur toerollen en haar verzekeren met eens stevige draad en een lood. Nu wacht alweer ander werk. Dieseltrucks kruien tot tegen het magazijn. Tonnen en tonnen glijden de instelling van de spoorweg binnen. Een lader taxeert en lotisseert, vlug en feilloos, terwijl Suske lijmpot en borstel grijpt en honderden etiketten plakt. Zo geeft hij ieder colli zijn identiteit.

En regelmatig kriepen daarbuiten de treinremmen en stormen de laders toe: Suske, of Ward en Stan, Fons of Sooi of Jef. Ieder op zijn beurt, de ene vroeg, de andere laat. Ze laden en lossen, scharrelen haastig naar de bescheiden, ontlasten een reiziger van zijn fiets of begeleiden een dame met haar kinderwagen dwars over de sporen, omdat het mensje de veilige tunnel niet kan gebruiken.

Zo doet ook Suske. Hij kent zijn taak, zoals al die kerels uit de drie keten, ieder uur van dag en nacht.

De hele dag door beukt het rangeerbedrijf boven alles uit. En terwijl Suske op de loskoer bezig is tussen de straatstenen de uitwoekerende grasjes weg te krabben, ziet hij nu en dan het snelmaaiend gebaar van een zwaaiende arm of vlag, hoort hij de stoot van een stem of een hoorn, die driftig stilhouden beveelt. Straks zal de stationschef een welgevallig oog werpen op zijn keurig werk en even met hem keuvelen om die rug de kans te gunnen zich te rechten.

Ja, de kerels uit de drie keten verrichten de meest uiteenlopende karweitjes. Pront op tijd witten ze de perronboorden en besproeien ze de bloemen, scheren ze het gazongras en de ligusterhaag. Ze spelen zaalwachter en lampenist, helpen de hoofdwachter bij het optrekken der vele schuiframen en keren de ritborden voor een vertrekkende trein.

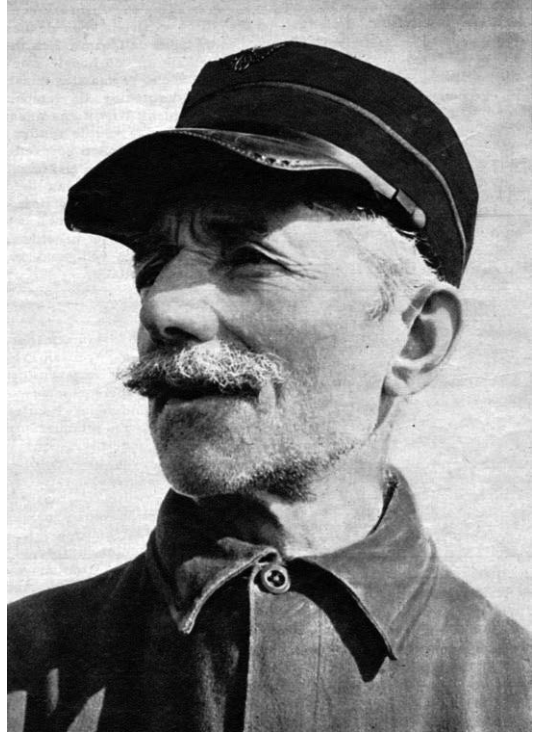

Fig.1: Suske, de lader, ofwel Suske Van Thillo.
(foto: maandblad Het Spoor)

Voorals dat zestigjarig Suske kent het dokkeren van de zware laderskar vol dansende cartons en lijvige zakken postcolli's, het nijdig sleuren tegen de hoge oprit naar de perrons, het woekeren met het laadruim der pakwagens die steeds te klein zijn en waarin de massa zendingen met uiterst zuinig voegjes tegen elkaar moeten worden gemetsteld, om de laders, verderop de lijn, de kans te geven hun vracht straks nog aan boord te krijgen.

Ha, dat Suske.... Reeds veertig jaar is hij gewend aan het lomp, onhandig formaat van kisten en koffers, aan splinters en bijtend vocht uit lekkende vaten, aan de lichtgeraaktheid van zendingen “breekbaar” en aan de dunne huid van dozen en pakjes, die bij de geringste stoot hun ingewanden pijnlijk vertonen.

Zo om de twee uur ziet hij een of andere bommel een deel van die machtige goederenvoorraad gulzig wegslokken, gulzig lijk een alligatormuil happend in een school krioelende vissen.

Dat vinnig Suske.... Op zijn beurt zuivert hij de sporen van afval, schillen en zwervend papier. Een vuilnisemmer in de ene hand, rijgt hij met de andere die rommel aan zijn slanke priem. Met dat eenvoudig maar edel rapier duelleert hij als een sterke matador. Overal waar het vuil de horens opsteekt gaat hij met getrokken degen het uitdagend monster van de onreinheid te lijf.

En weer klinkt de stationschef en smijt 'n gulle kwinkslag naar zijn eenvoudige werkman in de sporen, een man uit een der drie keten.

Als, laat in de avond, de laatste vrachtvoerder met zijn camion de loskoer afraast, wordt de witte poort opnieuw gesloten.

Maar nog deuken dan de wagens en zingt de schouwershamer voort. De “bicque” staat, als een slapend paard te dromen in een hoekje. Maar Suske trekt nog met een emmer water naar enkele kratten vogels in vertoef. Hij vult hun drinkebakjes bij. Flamingo's, papegaaien en parkieten, kanaries en exotische prachtzangers, heel die vinnig kwetterende fauna ziet de buigende gestalte van Suske, de lader.

Vroege-Late-Nacht. In die trouwe driefasige volgorde blijven de kranige ploegen uit de drie keten om elkaar heenwentelen, als een dynamische rotor in het spannende anker van dag en nacht.

Gebouwen, manschappen en voertuigen, alles is hier aan elkaar gehecht in stevige eendracht.

En Suske hoort... Ergens in de put tegen de hangar ginder geven gesorteerde wagens als oude bekenden elkaar een stevige deuk en leggen de felle klauwen in elkaar. Een eind weegs zullen ze als reizende gezellen weer samen lopen, hun verre bestemming tegemoet.

Want spoorstaven en wagenwielen, ook zij zijn parallel en solidair, en eensgezind gericht op eenzelfde doel in de verte.

Zo'n simpele, solidaire spoorman is na zijn veertigste dienstjaar dat kwiek en guitig ventje uit de middelste der drie keten in mijn grijs, verweerd station, dat ventje met zijn lichtgebogen rug en zware snor: Suske, de lader...

Raf Van Loon

Bron:

Het Spoor, maandelijks orgaan van de sociale werken der N.M.B.S., vijfde jaar, N°49, september 1960. Het solidair beroep van Suske, de lader door Raf Van Loon, p.24-25.

ESSEN IN BEELD

De meesters van de gemeenteschool van Horendonk onder een notenboom op de speelplaats met van links naar rechts: Remi Verreth, Jules Dhooghe en Frans Van Loon. (foto: Jan Dhooghe)

Bernardina Gotink melkt in de Heikantstraat een koe. (foto: Martha Gotink)

Nuttige gegevens

Heemkundige Kring Adres:

Adres: Koninklijke Heemkundige Kring Essen,

Heemhuis, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen

Telefoon: enkel tijdens de openingsuren: 03 667 73 90.

vanuit het buitenland: +32 3 667 73 90.

E-mail: heemhuis@skynet.be

website: www.heemkundigekringessen.be

Facebook: <https://www.facebook.com/heemkundige.essen>

Openingsuren secretariaat

- Woensdag van 10u tot 12u.
- Genealogie-avonden (zie onze website)

Bibliotheek en Archeologie

De bibliotheek is gevestigd in het Heemhuis.

Ze is vrij toegankelijk voor de leden tijdens de openingsuren.

Daarnaast kunnen tijdens de openingsuren onder meer de klappers op de doop-, trouw- en begraafregisters van Nispen-Essen geconsulteerd worden evenals een aantal uitgewerkte genealogiën.

Tijdens de genealogie-avonden is er een lid van de werkgroep genealogie aanwezig die u graag op weg helpt met uw onderzoek.

**Drukwerk aan
verlaagd tarief**

PB-PP | B-30355
BELGIE(N) - BELGIQUE

Afzender:

Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw
Moerkantsebaan 48 -2910 Essen

Afgiftekantoor:

2910 Essen 1
P 706 392

Bestemming:

Het Spyckertje **halfjaarlijks tijdschrift** van de Heemkundige Kring Essen vzw

VU.: *Koninklijke Heemkundige Kring Essen vzw, Heemhuis, Moerkantsebaan 48, 2910 Essen*